

Velkolepé uvítání, jehož dostalo se americkým výpravám na rodné půdě, znovu dosvědčilo pravdu slov: "Co srdce pojí, mofe nerozdvoují."

Dr. Bartošek na sjezdu svobodomyšlných prohlásil se vsi důrazností, že nikdo nezíská se pro svobodomyšlnost surovými a nepodařenými vtipy, týkajícími se jeho víry. Snad tomu nyní konečně naši svobodomyšlní předáci přece uvěří.

"Iowský Pokrok" kritizuje jednání sjezdu ZČB. v záležitosti povolení podpory Matie Vyššího Vzdělání, praví: "Jak se vedle toho "kulturního činu" vyjímá celá sehraná komedie s udělením zlatého prstenu panu Rosiekému, zůstáváme k uvážení soudnosti členstva." Věc je skutečně uvážení hodná, ale pochybujeme, že naši věnují jí větší pozornost. U nás každému je milejší nějaká podobná komedie, než jakékoliv uvážování.

Pátý všesokolský slet, který v přítomné době odhývá se v Praze, je skutečně významnou událostí v dějinách českého národa posledních let. Z celého světa sjeli se čeští Sokoláci, k nimž družně přidali se i členové národů jiných. Jsou to dny velkolepé, jichž v přítomné době jest svědkem matička českých měst. Po Praze sjeli se též zástupci vynikajícího evropského tisku, kteří zajisté musí doznati mohutný vývoj českého národa za posledních několik desetiletí. Proto není nepravdou, když říkáme, že V. slet bude významnou událostí v dějinách českého národa.

V přítomné době zasedá v holandském městě Haagu kongress míru, jehož účelem jest učiniti náběh k cestám, jež by vedly k světovému odzbrojení. Delegáté všech vzdělaných národů sešli se tu, aby o otázce kýžného světového míru pojednali. Zdá se však, že přítomný kongress nebude mít jiného účinku než sjezdy předcházející. Ani jedna z evropských mocností nemá chuti k odzbrojení, naopak v poslední době na všech stranách náklad na armádu se zvětšuje. Všeobecné odzbrojení zůstává dosud pouze přáním lidu, který nenávidí zřízení, které nazývá se militarismem. Od delší doby lid proti němu vede boj, ale dosud bez zřetelnějšího úspěchu. Moloeh militarismu rok od roku vyžaduje si větších obětí a neustytný chťán jeho zdá se stále blahodivým. Marne vzpínají se proti němu ruce milionových davů, marne volá se po jeho odstranění. Ale jest jisto, že lid jednou vzepře se sám mocněji proti militarismu a odepře mu přinášeti jakékoliv oběti. A potom otázka míru rozhodnuta bude bez kongressu, bez hesel a bez parádních banketů.

O MISTRU JANU HUSOVI.

K 6. červenci.

Uctívání památky velkého mučenníka Mistra Jana Husa se rok od roku prohlubuje. Šestý července každého roku pomalu stává se národním svátkem. Uprímní Čechové toho dne vzpomínají památky velikého svätce, připomínají si nezlomnost pevného jeho charakteru, jeho vznešlou povahu a osvětlovou činnost. Díme jenom pravdu, tvrdíme-li, že rok od roku český lid prohlubuje tyto oslavy. Přilnul celým srdcem k tomuto nejzávažnějšímu příkladu čistého charakteru věrnému pravdě, velikému svätci, který za pravdu i život obětoval v plamenech kostnických.

Ty doby kdy na Mistra Jana Husa hledělo se jako na phavného kacíře, dávno již minuly. Ledy předsudku dávno již odplaveny byly moderními názory a uznáním blahodárné činnosti velikého Mistra i od mužů, náležejících do tábora, který přirozeně staví se proti názorům Husovým.

Dlouho ctitelé památky Husovy v Čechách musili vzpomínati na tajně. Teprve v roce 1781, když zavedena byla v Čechách svoboda náboženská, ctitelé jeho veřejně mohli oslaviti světlou jeho památku. Již v době té vydány byly spisy Husovy a jeho životopis, v němž líčen jest jako dokonalý vzor poctivosti, pevnosti a mravní síly.

V prvních dobách našeho probuzení vzpomíná světlé jeho památky kněz Puchmajer v básni, v které nazývá jej "Čechem slavným, jenž tam, kde Rejn se pění, přehanebně zahynul." A po něm miláček lidu českého, Václav Beneš-Třebízský, ve svých krásných povídkách z dob utrpení našeho národa píše o něm slovy nad jiné vřelými.

O činnosti Jana Husa pomalu přestalo se mysliti jako o díle kacířském. Přichází František Palacký a Karel Havlíček Borovský, kteří lidu českému správně vysvětlují, čím Jan Hus nám býti má a proč památky jeho máme vzpomínati s vděkem a úctou.

Jak drahou byla Čechům památka Husova a jeho následníků, osvětluje nejlépe veliký rozruch, který v Čechách v r. 1889 vyvolalo prohlášení prince Karla Švarzenberga ve sněmu království českého, že Husití byli bandou lupičů a zhářů. Rozčilení nad nerozvážnými slovy slechticovými bylo ohromné a od těch dob datuje se pravidelné uctívání Mistrových památek v den jeho potupného upálení — dne 6. července.

Potěšitelným úkazem jest, že i u nás za mořem památky velikého učitele se vzpomíná, leč ne v takové míře jak bylo by žádoueno. Zase jsou to však povětšinou jen dělnické organizace, ostatní spolků naše nesnaží se památku Husovu uctíti nijakým způsobem.

O Mistru Janu Husovi napsáno bylo mnoho. Není snad dnes jednoho Čecha, kterému jméno to bylo by neznámo. Na počátku minulého století o světlé památce Mistra Jana Husa dočítali se už malí žáčkové ve školních čtenářkách.

Krásnou vzpomínku o tom vypravuje slavný a oblíbený malíř český Mikuláš Aleš, o kterém praví se, že nenakreslil jedné šárky, aby z ní nevanula českost. Ve svých vzpomínkách vypravuje, jak ve školní čtenářce četli, že ukrutnou a hanebnou smrti váženého kazatele považovali Čechové za potupu národa českého.

Článek ve školní čtenářce přiměl jej k tomu, že jako drobný školáček snažil se dověděti o Janu Husovi více, než mohl se dočísti ve zmíněné knížce. Touha jeho dokonale byla ukojena, když dostala se mu do rukou stará bible, jež vyšla tiskem u vdovy Taborské v Praze. K bibli té přivázány byly "Dějiny církvě Kristovy," které určeny byly pro tehdejší školy a v nichž nalézá se článek o Janu Husovi, který by se nyní zajisté do školních knih ve vlasti nedostal. Zde se o Janu Husovi mluví jako o vzoru pravé lidské dokonalosti.

Mikuláš Aleš knížku tu má ve velké vážnosti. Má ji pečlivě uschovanou na památku a často prý ji celou pročítá znovu a znovu. Velice se jí váží a nedal by ji ani za nic ve světě. Jak spisovatel Kronbauer, který s ním o tom měl zajímavou rozmluvu, vypravuje, je to stará, vetchá, zažloutlá knížka. Na deskách je nejstarší Alešův podpis, ze druhé třídy obecné školy. Aleš má ji uschovanou jako vzácnou relikvii.

Někdy ukazuje ji svým přátelům. List za listem pozorně prohlírá, ukazuje prostě, neuměle obrázky, které v knížce oné vlastní rukou koloroval. Často se stává, že přátelům s nadšením čte, co v knížce píše se o Mistru Janu Husovi:

"Jeho učenost, výmluvnost a přisnost mravů, jeho vřidnost a přívětivost k nejsprostšímu člověku získala mu náklonnost lidu a dodala velké důležitosti řečem jeho. S neunavnou horlivostí zastával kazatelský úřad, horle proti pokaženosti mravů ve všech státech a velkou poehvalou, takže i při královském dvoře etí požíval a od královny Žofie za zpovědníka vyvolen byl."

"Tohle jsme četli jako školáci," dodává vždy mistr, marne snaže se utajiti pohnutí. Památka vznešeného kazatele je mu svatou.

"A ještě je tu jedno místo," pokračuje Aleš se zápalom, "které uníval jsem jako otčenáš." A s vřelým prociťením dále čte:

"Aeneas Sylvius, nápotomní papež, píše o dvou upálených Čechích, Janu Husovi a Jeronýmovi Pražském: Oba snesli smrt zmúžile, šli ke hranici jako ke kvasu, neprojevujíce ani slovem, že by nešťastní byli. Ohněm ucheváeni pěli chvalozpěvy, v nichž je sotva zarazil plamene praskot. Žádný mudre tolik hrdinství při smrti své nedokázal, jako tito na hranici."

A když Aleš skončí, je na něm patmo, jak hluboce je pohnut. A ti, kdož přítomni jsou, z té duše si přeji, aby památka velikého svätce každému Čechu byla tak drahou a svatou...

UHLOVÝ TRUST.

Amerika je zemí trustů. Malohospodář a maloprůmyslníci jsou trusty utlačováni. Veskeré obchodní podniky mohou se tu vyvíjeti jen pod ochrannými křídly trustů. Nemají-li pomoci těchto, zaniknou hned ve svých počátcích. Jest to moderní otroctví, jež hoží tíhu v pozdější době všechny vrstvy obyvatelstva pocti mocněji než nyní.

Trusty stávají se skutečně nebezpečnými jak pro zem, tak i pro její obyvatelstvo. To pocti již mnozí a proto nastalo proti trustům hrojení. Vláda nařídila vyšetřování proti železničnímu, masarskému, petrolejovému a jiným trustům. Leč vystupování proti trustům nespínalo očekávání, že bude trustům odňat úřad, kte-

rým znemožnily každou neodvislou konkurenci.

Prodej a výroba petroleje jest úplně pod monopolem petrolejového trustu i nyní. Masařský trust určuje i nyní cenu masa. Není nyní tajnosti, že tvrdé uhlí bylo proto tak drahé, ježto chtěl tomu uhelný trust.

Zákon praví, že takový trust, který škodí volnému vývinu konkurence, je protizákonný a z té příčiny jeho řádění má býti učiněna přítrž. Leč ani jediný trust není takovým, by neškodil konkurenci. Konečně, k čemu by se zakládaly trusty, když by nemohly ubíjet každou konkurenci. Máže se spíše říci, že jest to jediným jejich cílem. Dle toho jest protizákonným každý trust a měl by býti zrušen.

V minulých dnech u filadelfického spolkového soudu započalo vyšetřování proti uhelnému trustu. Praví se, že soud nařídí rozpustění uhelného monopolu. Je dobře známo, že železnice vlastní uhlodoly, anebo mají se společnostími uhelnými smlouvy, které jsou pro obě strany velmi výhodné. Uhelné doly lacino dodávají železnicím uhlí, kdežto železnice opět budou uhlí levně rozvážet. Neodvislý majitel uhlodolu musí železnicím platiti daleko větší ceny za dovoz, než uhelný trust, který má se železnicemi smlouvu. Rozumí se samo sebou, že neodvislý majitel uhlodolu nemůže míti takového výdělku na svém uhlí jako má trust a tu častokrát se stane, že následkem toho musí vzdáti se marné konkurence, doly buďto zavřiti, anebo předati uhelnému trustu.

Obžaloba proti uhelnému trustu chce dokázat, že neodvislí majitelé dolů mohli by o 400 procent uhlí více vydolovat, kdyby železnice nevládly uhelným monopolem. Uhelny trust je tudíž na škodu výroby.

Roosevelt před nedávnem svolal k poradě svůj kabinet. Na této poradě brali účastenství i ministři Knapp a Lane, členové mezistátní obchodní komise a Kellogg, spolkový žalobce. Na poradě této bylo rozhodnuto, že proti železnicím zavedeno bude vyšetřování, nejen pro uhelný monopol, ale také proto, že železnice část svých akcií proměnily s uhelným trustem, tak aby měly platné slovo jeden v obchodě druhého. Z vyšetřování před soudem vyjde na jevo mnoho-li pravdy je v těchto tvrzeních. Jest ovšem otázkou, bude-li míti soud tolik energie, aby řešil tuto otázku takovým způsobem, aby navždy zašla chuť železnicím i uhelným trustům k podobným manipulacím.

* Obětí nesmírného vedra stal se krajan Josef Tuch v Little Ferry, N. Y. Dne 25. června pracoval na stavbě za velikého vedra. Přemožen horkem sklácel se k zemi a za malou chvíli byl mrtev. Tuch byl 41 roků stár a jest otcem 6 dítek. Poeházel ze Zvíkovce, okres zbirovský v Čechách.

* V New Yorku zemřel v těchto dnech náhle proslulý a všeobecně známý americký novinář Emory Foster. Foster byl novinářem velmi hledáým a zastával vynikající místa u předních časopisů ve Philadelphii, Chicagu, Washingtoně a New Yorku. V poslední době zaměstnán byl v redakci new-yorského listu "World."

* Rozvážeči masa v Chicagu, Ill., žádají zlepšení svého platu o 5 procent. Požadavky své odůvodňují tím, že když nyní maso zdražilo o 30 procent, jsou oni o právněni k 5 procentní přírážce.

Zprávy zahraničné

Čechy.

(Příjezd první výpravy z Ameriky na všesokolský slet do Prahy. — Velkolepé uvítání na prahu posvátné země. — Nadšené uvítání v Praze.) (Poštovní zpráva.)

Praha, dne 14. června 1907. — Po dlouhé době zahlaholilo v ulicích pražských opět jednou radostné nadšení. Z dalekých končin zámořských sto dvacet našineců, děti českých matek, přibýlo do své otčiny, aby zde okřáli mezi svými bratry a sestrami, aby se zde pokochali pohledem na rozmach našeho národního cítění a dychtění. Už dlouho lid náš neměl příležitost tak vroucím způsobem projevíti své sympathie hostům, kteří nelekalí se obtíží a svízělů daleké cesty a s radostí podnikli výpravu do stověžaté matičky Prahy, o níž se zalíbením si vypravují. Včera přibyla do Prahy první část výpravy amerických Čechů a dle její příjeti lidem českým možno se nadíti, že v nedalekých dnech Praha bude svědkem obrovského nadšení, a že američtí krajané naši budou slaviti triumfální vstup svůj do zlaté slovanské Prahy. Stručná zpráva, že první díl výpravy amerických Čechů přibude do Prahy o 3. hod. podmokelským rychlíkem, tato zpráva stačila, aby nepřehledné zástupy lidu českého dostavily se k uvítání drahých hostů. Výpravy amerických Čechů vyjeli z Prahy do Podmokel vstříc br. Muelbach a p. Urbánek. Jakmile vlak stanul v Podmoklech, už poznali účastníci výpravy, že jsou ve své drahé otčině. Sokolská jednotka a veskeré české spolky podmokelské přišly americké Čechy uvítati. Za nadšeného provolávání "Na zdar!" stanul vlak a nastalo nejvroucenější vítání. Když pak vlak hnul se dále ku Praze, opětne projevly české zahlaholily nádražím. Na nádraží v Kralupech shromáždili se členové městské rady, spolků, Sokolů a množství obecnstva. Zde při nadšeném uvítání, pokud čas dovolil, připraveno americkým Čechům občerstvení, které přišlo velmi vhod při panujícím vedru. Za stálého provolávání Slávy a Na zdar rychlík vyjel z nádraží. Uvítání výpravy v Praze bylo velkolepé. Zde na peronu shromáždili se zejména: starosta České obce sokolské a předseda slavnostního výboru V. sletu všesokolského dr. J. Scheiner, členové odborů sletu: technického, zábavního, hospodářského, vítacího a u-bytovacího, dále za Zemský svaz pro povznesení návštěvy cizinců pp. restaurátér Fr. Doležal, kom. rada A. Reinwart, B. Lantner, vrchní účetní rada Novák a tajemník Chváta, za Národní radu konsul m. s p. Fr. Korbel, místopředseda zahraničního odboru pan dr. Vrat. Černý, členové tohoto odboru pp. katecheta P. Svojsák, dr. Auerhahn, tajemník Národní rady A. Seifert, za spolek hoteliérů pan Rebhahn, dále p. posl. Filip, členové Sokola pražského a jednot předměstských, studentstvo, spisovatelé a žurnalisté a veliké množství dam. Na ulicích Havlíčkově, Hyberské a Dlážděné shromáždily se nepřehledné zástupy obecnstva. Rychlovlak opozdil se o 17 minut a této doby využito bylo k vyjednávání o zjednání místa k oslovení a uvítání účastníků výpravy. Svíce byly velmi značné. Nejprve ustanoveno uvítání na peronu, pak zase v šekárně první třídy na straně do Hyberské ulice, a konečně po dlouhém vyjednávání dospěli zástupcové sokolských korporací ku